

„Vtedy, nevediac pre koho, založil som v Eisenstadte záhradu. Riadením osudu pre Vás. Teraz v nej kvitnú ruže a iné kvety. Chcel by som, aby ste si z nich čo najskôr prišli natrhať...“

Gróf Mikuláš Esterházy manželke Kristíne Nyáry v roku 1624

DEJINY

Vodný hrad z obdobia neskorého stredoveku sa v roku 1622 dostal ako časť cisárskeho zálohu do vlastníctva Esterházyovcov. V rokoch 1663 až 1672 ho prestavali v ranobarokovom štýle na rezidenčný zámok **rodiny Esterházyovcov**, ktorú v roku 1687 povýšili do vojvodského stavu.

Zoologická a úžitková záhrada sa písomne spomínajú už v roku 1569, prvá okrasná záhrada v roku 1624. Od roku 1682 sa plocha záhrad rozšírila. Okolo roku 1750 **záhradný architekt Louis Gervais** pretvoril formálnu ranobarokovú záhradu na bohato vybavenú záhradu upravenú v rokokovom štýle.

Po kúpe viacerých pozemkov po roku 1797 **vojvoda Mikuláš II. Esterházy** záhradu premenil na rozsiahly anglický prírodný park.

Práce začal esterházyovský **vrchný záhradník Matthias Pölt**, dokončil ich architekt **Charles de Moreau**, ktorý zodpovedal aj za klasicistickú prestavbu zámku.

Spolu s **dvorným záhradníkom Antonom Niermayerom** vybudoval romantický prírodný park, ktorý môžu návštevníci obdivovať dodnes.

PARK V SÚČASNOSTI

Pri prechádzke parkom si najskôr všimneme dobre udržiavanú a vynikajúco zrenovovanú parkovú architektúru. Nezameniteľnú pečať parku vtláčajú početné a rôznorodé vodné nádrže, umelo vytvorené skalné útesy a malebné skupiny stromov. Sú začlenené do otvorených lúčnych plôch i hustých lesných porastov a tvoria základ atraktívnych zoskupení a prekvapivých vizuálnych vzťahov v prírodnom parku.

Za východisko prechádzky parkom možno zvoliť **vodnú nádrž pri strojnici spolu so strojnou**, ktoré sa nachádzajú hneď za juhovýchodným vchodom. Strojňou naplánoval Charles de Moreau a je v nej umiestnený **Wattov parný stroj**, ktorý v roku 1803 získal vojvoda Mikuláš II. Esterházy v Londýne. Ide o najstarší parný stroj v strednej Európe. Jeho úlohou bolo zabezpečovať prevádzku čerpadiel na zásobovanie umelého vodopádu.

Trasa prechádzky prudko stúpa popri západnom brehu vodnej nádrže so strojňou, neskôr križuje lesom tečúci potok. Hneď za ním sa otvára výhľad na gaštanovú aleju a oranžériu. Príkladne zrenovovaná **oranžéria** bola začiatkom 19. storočia vďaka bohatej zbierke rastlín, veľkosti a počtu skleníkov najvýznamnejšou svojho druhu v Rakúsku.

Súčasná podoba **partera oranžérie** vznikla začiatkom 20. storočia. Vďaka tisom, modrým smrekom a kaukazským jedliam zastrihnutých do tvaru kužela a radom červeno kvitnúcich gaštanov tvorí rozkošný kontrast k anglickému štýlu parku. Jedným z mála barokových prvkov v záhrade je **gaštanová aleja**. Kedysi ju tvorili dva rady stromov zastrihnutých do pravouhlého tvaru. Dodnes sa zachovali len zvyšky bývalej koncepcie.

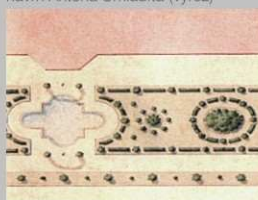

Strojňová s vodnou nádržou (rok 1809)

Oranžéria

Parter oranžérie: návrh Antona Umlaufa (výrez)

Oranžéria a parter oranžérie

Západným smerom cesta pokračuje k **Leopoldinovej vodnej nádrži a Leopoldinmu chrámu**.

Vodná nádrž s roklinou a vodopádom má byť po zrekonštruovaní vodovodného systému kompletno obnovená. Klasicistický chrám z roku 1812 venoval zadávateľ stavby Mikuláš II. Esterházy dcére Leopoldine. Podobne ako známy Sibyllin chrám v Tivoli pri Ríme, podľa vzoru ktorého ho postavili, predstavuje vrchol umelo vytvoreného zoskupenia útesov a je malebným náprotivkom monumentálnej fasády záhradného traktu zámku. Leopoldin chrám pred časom pôsobivo zrenovovali. Smerom na východ na prehladku nadväzuje **lúka s faliovníkom tulipánokvetým**, pričom niektoré exempláre pochádzajú z obdobia vzniku záhrady. Krásne listy faliovníka sú impozantné predovšetkým na jeseň, keď sa sfarbia do žiarivo žltej farby.

Ponad Leopoldin chrám cesta vedie severovýchodným smerom najprv k vodnej nádrži s obeliskom a neskôr k obelisku. **Vodná nádrž s obeliskom** je najvyššie položenou nádržou v parku a slúži ako zásobáreň vody pre ostatné vodné nádrže. **Obelisk** dal na najvyššom mieste v parku postaviť vojvoda Mikuláš III. Esterházy v roku 1871 na pamiatku manželky lady Sarah Child-Villiers of Jersey, ktorá zomrela ako tridsaťjedenročná. V súčasnosti je okolie obelisku husto zarastené, avšak v blízkej budúcnosti ho upravia v zmysle zásad záhradnej pamiatkovej obnovy.

Pri zostupe môžeme zostúpiť k Srdiečkovej vodnej nádrži, ktorá sa nachádza nad oranžériou. V súčasnosti je vo veľmi zanedbanom stave. Aj túto časť parku v blízkej budúcnosti čaká sanácia. V okolí vodnej nádrže sa nachádzajú pekné exempláre gledície a nahovetveca dvojdomého.

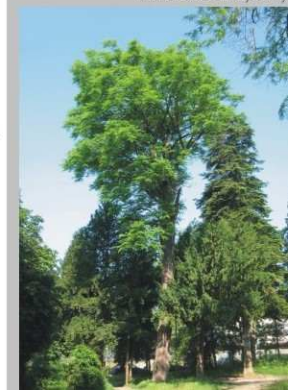

Leopoldin chrám (Dies, rok 1807)

Pri Vodnej nádrži s obeliskom

Nahovetvec dvojdomý

Plánovaná podoba fasády záhradného traktu (rok 1812)

Súčasná fasáda záhradného traktu

Mária Leopoldína Esterházy (rok 1806)

